

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Kroniek jeugdstraf(proces)recht

Schmidt, E.P.

Citation

Schmidt, E. P. (2021). Kroniek jeugdstraf(proces)recht. *Tijdschrift Voor Familie- En Jeugdrecht*, 2021(6), 167-171. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3275203>

Version: Publisher's Version

License: [Licensed under Article 25fa Copyright Act/Law \(Amendment Taverne\)](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3275203>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Kroniek jeugdstraf(proces)recht

FJR 2021/38

In deze kroniek wordt aandacht besteed aan recente thema's en ontwikkelingen binnen de jurisprudentie en wet- en regelgeving op het gebied van het jeugdstraf(proces)recht gedurende het afgelopen jaar. Allereerst wordt uiteraard stilgestaan bij de impact van de coronacrisis op het jeugdstraf(proces)recht. Daarna wordt aandacht besteed aan de kwestie van de gijzeling bij de schadevergoedingsmaatregel. Ten slotte komt de voorwaardelijk beëindigde PIJ-maatregel aan bod. De behandelde uitspraken zijn voorzien van een FJR-vindplaats (bijv. FJR 2021/38.1), waardoor de uitspraak ook online beschikbaar komt, en het ECLI-nummer, waarmee de uitspraak kan worden opgezocht op rechtspraak.nl.

1. Corona en het jeugdstraf(proces)recht

1.1 Digitalisering van de Rechtspraak

In een kroniek die de periode van mei 2020 tot juni 2021 beslaat, mag de situatie omtrent COVID-19 niet onvermeld blijven. De coronacrisis heeft invloed gehad op alle facetten van de maatschappij, waaronder ook het jeugdstraf(proces)recht.² Zo sloten op 17 maart 2020 de gebouwen van de Rechtspraak hun deuren, zowel voor bezoekers als voor procespartijen, en gingen (enkel) urgente zaken – waaronder bijvoorbeeld beslissingen over de voorlopige hechtenis van verdachten – schriftelijk, telefonisch of via online zittingen door.³ In de maanden daarna vonden eerst ook minder urgente zaken op afstand doorgang, en werden vervolgens stapsgewijs steeds meer zaken behandeld in fysieke aanwezigheid van de procespartijen. Inmiddels zijn vanuit de Rechtspraak verschillende tijdelijke regelingen gepubliceerd die de werkwijze in de situatie van het coronavirus aanpassen. Zo is daar de 'Tijdelijke algemene regeling zaaksbehandeling Rechtspraak', waarin bijvoorbeeld wordt aangeduid welke zaken als 'zeer urgent' worden geclassificeerd en daarom te allen tijde en met voorrang zullen worden behandeld. Dit betreffen binnen het strafrecht bijvoorbeeld, naast zaken over de voorlopige hechtenis, zaken met betrekking tot (voorlopige) tenuitvoerlegging of de verlenging van de PIJ-maatregel.⁴ Daarnaast zijn verschillende tijdelijke regelingen gepubliceerd die, in het kader van het coronavirus, de reguliere procesreglementen aanvullen op

specifieke rechtsgebieden. Jeugdstrafzaken vallen onder de 'Tijdelijke regeling strafrecht'.⁵

Naast online zittingen werd de afgelopen periode ook gebruikgemaakt van 'hybride' zittingen, waarbij één of meer betrokkenen op afstand deelnemen aan een fysieke zitting. Voor het horen, verhoren of ondervragen van personen kan dit bijvoorbeeld op grond van art. 131a Sv dan wel art. 27 Tijdelijke wet COVID-19 Justitie en Veiligheid (TW-COVID). Op grond van art. 28 lid 2 sub b TW-COVID moet de inhoudelijke behandeling van een strafzaak fysiek plaatsvinden, waarbij blijkens de wetsgeschiedenis in ieder geval de rechter(s), griffier en officier van justitie aanwezig (moeten) zijn. Wel is afgelopen december ook de praktijk van 'skypende rechters' (onder bepaalde voorwaarden) goedgekeurd door de Hoge Raad (HR 15 december 2020, ECLI:NL:HR:2020:2037 (FJR 2021/38.1)). Dit gebeurde nadat door procureur-generaal Silvis een vordering tot cassatie in het belang der wet was ingesteld in een jeugdzaak waarin één van de raadsheren in hoger beroep vanwege gezinsquarantaine aan de terechtzitting deelnam via Skype for Business. Hoewel de mogelijkheid dat een strafzaak inhoudelijk wordt behandeld door een meervoudige kamer op een fysieke zitting, terwijl één van de rechters deelneemt op afstand ('door middel van een tweezijdig elektronisch communicatiemiddel'), geen wettelijke grondslag kent, is dit volgens de Hoge Raad niet zonder meer onverenigbaar met het Wetboek van Strafvordering en de TW-COVID.⁶ Wel moet daarvoor aan bepaalde voorwaarden zijn voldaan. Zo moet deze deelname beperkt blijven tot één van de rechters die bovendien niet de voorzitter mag zijn, moet de reden voor de fysieke afwezigheid van deze rechter rechtstreeks samenhangen met de uitbraak van COVID-19, en moet de desbetreffende rechter zich een goed beeld kunnen vormen van wat zich in de rechtszaal afspeelt.⁷ Overigens speelde het in dit arrest geen belangrijke rol dat het een jeugdzaak betrof (die daarom op grond van art. 495b Sv achter gesloten deuren werd behandeld) en werd voor de beantwoording van de vraag of het onderzoek ter terechtzitting had plaatsgevonden in strijd met de toepasselijke wettelijke bepalingen, ook de situatie van een openbaar onderzoek ter terechtzitting betrokken.⁸

In zijn noot bij dit arrest schrijft Schutgens dat het juridisch kader uit dit arrest niet geschikt is voor (indirecte) toepassing buiten de coronacrisis.⁹ Lestrade daarentegen plaatst

1 Mr. E.P. (Eva) Schmidt BSc is promovenda bij de Universiteit Leiden, en medewerker en redactiesecretaris van FJR.

2 Zie daarover eerder al T. Liefwaard e.a., *Coronacrisis en kinderen en jongeren in Nederland. Een inventarisatie van de impact van de coronacrisis op kinderen en jongeren in Nederland*, Den Haag: UNICEF Nederland 2020, p. 22-26.

3 *Jaarverslag van de Rechtspraak 2020*, via [Rechtspraak.nl/jaarverslag](https://rechtspraak.nl/jaarverslag), p. 10-12.

4 Zie par. 2.5 van de *Tijdelijke algemene regeling zaaksbehandeling rechtspraak*, Versie: 24 november 2020, via [Rechtspraak.nl](https://rechtspraak.nl).

5 Zie naast de *Tijdelijke regeling strafrecht*, Versie d.d. 1 september 2020 ook par. 1.1 van de *Tijdelijke regeling F&J rechtbanken*, Versie d.d. 3 november 2020, beide via [Rechtspraak.nl](https://rechtspraak.nl).

6 HR 15 december 2020, ECLI:NL:HR:2020:2037, r.o. 5.3.5.

7 Zie voor alle voorwaarden HR 15 december 2020, ECLI:NL:HR:2020:2037, r.o. 5.3.5-5.3.8.

8 HR 15 december 2020, ECLI:NL:HR:2020:2037, r.o. 5.3.1. Zie ook PHR 10 november 2020, ECLI:NL:PHR:2020:1050, par. 1.3.

9 R.J.B. Schutgens, annotatie bij HR 15 december 2020, ECLI:NL:HR:2020:2008, NJ 2021/107 en HR 15 december 2020, ECLI:NL:HR:2020:2037, NJ 2021/108.

in haar annotatie het arrest 'in een breder perspectief (...) waarbij wordt geëxperimenteerd met digitaal recht spreken', en verwijst daarbij onder meer naar uitbreiding van de toepassing van de videoconferentie in het kader van internationale en Europese strafrechtelijke samenwerking en in het kader van de modernisering van het Wetboek van Strafvordering.¹⁰ Interessant zal zijn om te bezien of het na de coronacrisis komt tot andere, blijvende aanpassingen als gevolg van de ervaringen die zijn opgedaan met de inzet van technologische mogelijkheden. Deze inzet kent duidelijk positieve aspecten, zoals voor gedetineerden die de inrichting niet hoeven te verlaten met alle consequenties (zoals visitaties en een lange onderbreking van het dagprogramma) van dien.¹¹ Uiteraard zijn naast voordelen ook bezwaren te noemen, die onder meer kunnen raken aan het recht op een eerlijk proces uit art. 6 EVRM.¹² Het is dus van belang om de opgedane ervaringen kritisch te evalueren, en daarbij ook expliciet te kijken naar de ervaringen minderjarigen als specifieke groep.¹³ In *General Comment No. 25* van het VN-Kinderrechtencomité, het document dat de interpretatie en implementatie van kinderrechten in de context van de digitale wereld betreft, werd dit jaar overigens ook in algemene zin (dat wil zeggen: niet specifiek gericht op de situatie van de pandemie) aandacht besteed aan de digitalisering van procedures in het jeugdstrafrecht. Het Kinderrechtencomité stelt dat gebrek aan persoonlijk contact met kinderen een negatief effect kan hebben op maatregelen met betrekking tot rehabilitatie en herstelrecht die gebaseerd zijn op het ontwikkelen van een relatie met het kind.¹⁴ In dergelijke gevallen en in gevallen waarin kinderen hun vrijheid ontnomen zijn, moeten verdragspartijen in het jeugdstrafrecht persoonlijk contact faciliteren.¹⁵

1.2 Nieuwe strafbare feiten

Overigens werden niet alleen procedurele aspecten van het strafproces beïnvloed door de coronacrisis. Reeds eerder werd geschreven over het ontstaan van nieuwe strafbare feiten; zo was meermalen sprake van het vervolgen en

bestrafen van zogenaamde 'coronahoesters'.¹⁶ Het opzettelijk in het gezicht spugen of hoesten onder toevoeging van de mededeling van de dader dat hij of zij corona had, werd verschillende malen bestraft als bedreiging met zware mishandeling. In sommige andere zaken was het zoeken naar de verhouding tussen nieuw onwenselijk gedrag en oude strafbaarstellingen, zoals blijkt uit een jeugdzaak voor de Rechtbank Den Haag waarin een man door een groep jongens werd mishandeld na het verzoek om anderhalve meter afstand te houden (Rb. Den Haag 15 oktober 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:10321 (*FJR* 2021/38.2)).¹⁷ In deze zaak vroeg de officier van justitie vrijspreek van het deel van de tenlastelegging dat het zeer dicht tegen het slachtoffer aan gaan staan (met het gezicht vlakbij het gezicht van het slachtoffer) terwijl een afstand van anderhalve meter verplicht was gesteld, betrof. Volgens de officier was dit geen geweldshandeling, terwijl in deze zaak openlijke geweldpleging was tenlastegelegd. De rechtbank volgde de officier van justitie hierin. Ten aanzien van de straf overwoog de rechtbank verder: 'Hoewel de aanleiding van het geweld met het coronavirus verband hield, is de rechtbank van oordeel dat dit in de onderhavige zaak niet als strafverzwarend element moet worden aangemerkt. Anders dan in de jurisprudentie tot nu toe tot uitdrukking komt, is in dit geval niet daadwerkelijk met het coronavirus bedreigd.'¹⁸ De rechtbank zag dan ook geen aanleiding om het deel van de vordering van de officier dat bestond uit een onvoorwaardelijke werkstraf, op te leggen. Overigens nam de Rechtbank Rotterdam al vroeg in de coronacrisis een overzicht op in een uitspraak van verschillende categorieën misdrijven waarbij het coronavirus als middel of omstandigheid een rol speelde (Rb. Rotterdam 30 maart 2020, ECLI:NL:RBROT:2020:2696 (*FJR* 2021/38.3)). Hieruit bleek dat het niet altijd hoeft te gaan om bedreiging met het coronavirus. Wel overwoog de Rechtbank Rotterdam inderdaad over de categorie waarbij het coronavirus een omstandigheid van het misdrijf is maar bij de concrete strafbare handelingen geen rol speelt: 'Van categorie 4 waarbij het coronavirus als omstandigheid bij het misdrijf is betrokken is het de vraag of het tot strafverhoging moet leiden, omdat het coronavirus slechts een bijrol speelt. De zaken die in die categorie kunnen vallen zijn te talrijk (huiselijk geweld omdat iedereen nu hutje/mutje zit, supermarktruzies over toiletrollen, ruzie over 1,5 meter afstand) om daar een algemene uitspraak over te doen.'¹⁹

In de uitspraak van de Rechtbank Den Haag werd aan de veroordeelde ook een schadevergoedingsmaatregel opgelegd ten behoeve van materiële en immateriële schade die door het slachtoffer was geleden. Hierbij werd door de

10 S.M.A. Lestrade, annotatie bij HR 15 december 2020, ECLI:NL:HR:2020:2037, SR 2020-0401 via SR-updates.nl.

11 Zie naast Lestrade 2020 in algemene zin ook A.J. de Korte, 'Wordt telehoren het 'nieuwe normaal' binnen het strafproces?', *Sancties* 2020/59, afl. 4, p. 273-278, over de ervaringen met het telehoren binnen verschillende Penitentiaire Inrichtingen.

12 Lestrade 2020.

13 Zo werd rondom de wijziging van het Besluit videoconferentie, dat in gewijzigde vorm in maart 2020 in werking trad, al gediscussieerd over de wenselijkheid om minderjarigen als categorie uit te sluiten. Aanvankelijk was de toepassing van de videoconferentie (onder meer) uitgesloten ten aanzien van minderjarige verdachten (vanaf de fase van de inbewaringstelling), maar deze uitzonderingsgrond werd met de wijziging uit het Besluit verwijderd. Zie voor enkele argumenten voor en tegen het uitsluiten van minderjarige verdachten als categorie M. de Hoon, M. Hirsch Ballin & S. Bollen, *De verdachte in beeld. Eisen en waarborgen voor het gebruik van videoconferentie ten aanzien van de verdachte in het Nederlandse strafproces in rechtsvergelijkend perspectief*, WODC/VU 2020, p. 94-95.

14 *General Comment No. 25 (2021) on children's rights in relation to the digital environment*, via Tbinetnet.ohchr.org, par. 120.

15 *General Comment No. 25*, par. 120.

16 D. de Vocht, 'Van hoesters en spugers tot ingetrokken verloven. De impact van corona op de Nederlandse strafrechtspleging', *NJB* 2020/883, afl. 14, p. 977-979.

17 Zie daarmee samenhangend en in gelijke zin Rb. Den Haag 15 oktober 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:10334; Rb. Den Haag 15 oktober 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:10335 en voor de zaak waarin sprake was van een 19-jarige verdachte die werd bestraft onder het jeugdstrafrecht: Rb. Den Haag 15 oktober 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:10336.

18 Rb. Den Haag 15 oktober 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:10321.

19 Rb. Rotterdam 30 maart 2020, ECLI:NL:RBROT:2020:2696.

rechtbank bepaald dat de gijzeling die als dwangmiddel bij het niet voldoen aan de betalingsverplichting kan worden toegepast, een maximale duur van nul dagen kende nu de veroordeelde minderjarig was ten tijde van het strafbare feit. De gijzeling bij de schadevergoedingsmaatregel in het jeugdstrafrecht is het volgende onderwerp dat in deze kroniek aan bod komt.

2. Gijzeling bij de schadevergoedingsmaatregel

Op 1 januari 2020 trad de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (Wet USB) in werking.²⁰ Als gevolg van die wet was aanvankelijk art. 36f van het Wetboek van Strafrecht gewijzigd, waardoor geen vervangende jeugddetentie of hechtenis meer kon worden opgelegd bij de schadevergoedingsmaatregel. Met de Spoedreparatiewet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (Spoedreparatiewet USB) die op 25 juli 2020 in werking trad, werd art. 36f lid 5 Sr zodanig aangepast dat vervangende jeugddetentie of hechtenis toch weer mogelijk is voor degenen die worden veroordeeld voor strafbare feiten gepleegd tijdens hun minderjarigheid.²¹ Dit is een extra mogelijkheid naast de gijzeling, waarvan sinds de inwerkingtreding van de Wet USB de duur echter ook altijd door de rechter moet worden bepaald.²² In de literatuur is wel opgemerkt dat de verhouding tussen de vervangende jeugddetentie en de gijzeling in het kader van de schadevergoedingsmaatregel, niet helemaal helder is.²³

Op 26 mei 2020 beantwoordde de Hoge Raad de vraag of de nieuwe wetgeving met betrekking tot de gijzeling bij de schadevergoedingsmaatregel, van toepassing is op strafbare feiten gepleegd voorafgaand aan de inwerkingtreding daarvan (HR 26 mei 2020, ECLI:NL:HR:2020:914 (FJR 2021/38.4)). Daarbij wordt eerst de relevante maatstaf uit een eerder arrest herhaald, namelijk dat wijzigingen in het sanctierecht door de rechter met onmiddellijke werking moeten worden toegepast indien en voor zover dit in het voordeel van de verdachte werkt.²⁴ Nu de gijzeling op grond van art. 6:4:20 lid 3 Sv niet wordt toegepast indien sprake is van betalingsonmacht en de oude wetgeving een dergelijke voorziening niet kende, wordt geconcludeerd dat de nieuwe wetgeving ten gunste van de verdachte werkt en daarom inderdaad met onmiddellijke ingang moet worden toegepast.

In een later arrest dat werd gewezen in een jeugdzaak, werd de kwestie met betrekking tot de toepassing van de nieuwe wetgeving op dezelfde wijze behandeld onder (enkel een) verwijzing naar het arrest van 26 mei 2020.²⁵ Terecht is

Verbree hierover kritisch in haar annotatie bij dit arrest.²⁶ Zij overweegt dat niet zonder meer duidelijk is of in het jeugdstrafrecht door de wijziging ook sprake is van een verandering in het voordeel van de verdachte. Zo kan gijzeling niet in een Justitiële Jeugdinstelling (JJI) ten uitvoer worden gelegd wanneer de veroordeelde inmiddels achttien jaar of ouder is, zoals blijkt uit art. 8 lid 1 aanhef en onder d Bepinselenwet justitiële jeugdinstellingen (BJJ). Vervangende jeugddetentie of hechtenis kan daarentegen, op grond van art. 8 lid 1 aanhef en onder b BJJ, wel in een JJI worden tenuitvoergelegd. Ook wijst Verbree erop dat de rechter niet langer de keuze heeft om geen gevolgen te verbinden aan het niet voldoen van de schade. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Wet USB bestond immers geen verplichting tot het bevelen van de toepassing van vervangende jeugddetentie, terwijl de duur van de gijzeling nu, zoals reeds werd aangestipt, moet worden bepaald.²⁷ Zij stelt dat het feit dat in de praktijk – zoals in de hierboven besproken uitspraak van de Rechtbank Den Haag – de maximale duur van de gijzeling wel op nul dagen wordt vastgesteld, hieraan niets verandert. Dat beide regelingen voor- en nadelen kennen, blijkt ook uit het advies van de Raad voor de Rechtspraak naar aanleiding van het wetsvoorstel voor de Verzamelwet Justitie en Veiligheid 2020, op grond waarvan het weer enkel mogelijk zou zijn om een vervangende jeugddetentie op te leggen bij het niet voldoen aan de schadevergoedingsmaatregel.²⁸ De vervangende jeugddetentie heeft voordelen ten opzichte van de gijzeling, zoals deze ook door Verbree werden genoemd in haar annotatie en hierboven reeds werden beschreven. Het voordeel van de gijzeling is echter, zoals ook bleek uit het arrest van de Hoge Raad van 26 mei 2020, dat deze een voorziening heeft voor gevallen van betalingsonmacht. De Raad voor de Rechtspraak stelde daarom een regeling voor waarin de voordelen uit de diverse regelingen zouden worden gecombineerd. Hierbij zou gijzeling een mogelijk op te leggen pressiemiddel blijven, de tenuitvoerlegging daarvan in een JJI mogelijk moeten zijn, en zou de officier van justitie een vordering tot toepassing van de gijzeling moeten indienen bij de kinderrechter zodat de mogelijkheid tot betaling zou kunnen worden getoetst. Het wetsvoorstel voor de Verzamelwet Justitie en Veiligheid werd op 4 juni 2021 aangenomen in de ministerraad alvorens het bij de Raad van State aanhangig zal worden gemaakt voor advisering. De uiteindelijke inhoud en uitwerking van het wetsvoorstel moeten op het moment van schrijven dus nog worden afgewacht.

20 Stb. 2017, 82; Stb. 2019, 507. Zie over de wijzigingen in het jeugdstrafprocesrecht als gevolg van deze wetgeving M. Jeltens, 'Kroniek jeugdstraf(proces)recht: the good, the bad & the ugly', NTS 2020/106, afl. 5, p. 314-327.

21 Stb. 2020, 225; Stb. 2020, 286.

22 Kamerstukken II 2019/20, 35436, nr. 3, p. 9.

23 M.R. Bruning, Y.N. van den Brink & E.C.C. Punselie (red.), *Jeugdrecht en jeugdhulp*, Den Haag: Sdu 2020, p. 608.

24 HR 26 mei 2020, ECLI:NL:HR:2020:914, r.o. 4.3.

25 HR 25 augustus 2020, ECLI:NL:HR:2020:1316, r.o. 4.1-4.2.

26 D.V. Verbree, annotatie bij HR 26 mei 2020, ECLI:NL:HR:2020:914, SR 2020-0184 via SR-updates.nl.

27 Dit was een verschil met het commune, 'volwassen' strafrecht. Zie het verschil in formulering van art. 24c lid 1 Sr (oud) (waarnaar werd verwezen in art. 36f lid 8 Sr, oud) en art. 771 lid 2 Sr.

28 Raad voor de Rechtspraak, *Advies Verzamelwet J&V*, 9 december 2020, via Rechtspraak.nl.

3. De voorwaardelijk beëindigde PIJ-maatregel

Afgelopen jaar wees de penitentiaire kamer van het Hof Arnhem-Leeuwarden (Hof Arnhem-Leeuwarden 30 juli 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:6049 (FJR 2021/38.5)) een arrest naar aanleiding van een beroep dat was ingesteld tegen een beslissing van de Rechtbank Rotterdam.²⁹ Dit arrest is om meerdere redenen interessant, en raakt onder meer aan de problemen die optraden na de inwerkingtreding van de Wet USB die hierboven reeds aan bod kwam.

3.1 Beroep tegen het stellen van bijzondere voorwaarden

In deze zaak was een vordering tot verlenging van een voorwaardelijk beëindigde PIJ-maatregel ingediend. De rechtbank had in eerste aanleg besloten tot verlenging met een jaar en een aanvulling van de bijzondere voorwaarden.

In de tussenbeslissing van het hof werd ten eerste overwogen, na de vaststelling dat tegen deze beide onderdelen van het vonnis bezwaren naar voren waren gebracht, dat het niet mogelijk is om beroep in te stellen tegen de beslissing tot het stellen van bijzondere voorwaarden als zodanig. Hieronder wordt ook de beslissing tot het aanvullen en wijzigen van de bijzondere voorwaarden begrepen. In een zaak zoals deze kon het stellen van bijzondere voorwaarden echter toch worden voorgelegd, aldus het hof, omdat deze beslissing deel uitmaakt van de beslissing om de voorwaardelijk beëindigde PIJ-maatregel te verlengen. Het hof bereikt zijn conclusie na een analyse van de wetgeving voor en na 1 januari 2020 – de datum dat, zoals hierboven reeds werd genoemd, onder meer de Wet USB in werking trad – en van de (toen nog) verwachte inwerkingtreding van de Spoedreparatiewet USB. Vóór 1 januari 2020 stond op grond van het tweede lid van art. 502 Sv (oud) beroep open tegen een beslissing tot verlenging van de voorwaardelijke beëindiging van de maatregel, een beslissing tot het stellen (waaronder ook valt: het aanvullen) van bijzondere voorwaarden, en een beslissing tot terugplaatsing van een jeugdige in een inrichting na overtreding van een voorwaarde. Op het moment van de tussenbeslissing stond echter op grond van art. 6:6:37 lid 1 onder b, en lid 3 Sv slechts beroep open tegen een beslissing tot verlenging van de voorwaardelijke beëindiging van de maatregel; dit zou worden aangevuld met (opnieuw) de mogelijkheid van beroep tegen een beslissing tot terugplaatsing in een inrichting met de inwerkingtreding van de Spoedreparatiewet USB. Het hof overweegt ten aanzien van beroep tegen een beslissing tot het stellen van bijzondere voorwaarden dat deze in art. 6:6:37 Sv niet wordt genoemd. En '[h]oewel in de memorie van toelichting bij de Wet USB wordt gesteld dat artikel 6:6:37 Sv zonder inhoudelijke wijzigingen is overgenomen uit oude wettelijke regeling (...), is het hof van oordeel dat de duidelijke wettekst doorslaggevend moet zijn en dat geen

beroep openstaat tegen de zelfstandige beslissing tot het stellen van bijzondere voorwaarden. Het hof vindt steun voor dit oordeel in het gegeven dat de Spoedreparatiewet op dit punt niet voorziet in een aanvulling van art. 6:6:37 Sv. Verder wordt ook elders in hoofdstuk 6 van het Wetboek van Strafvordering geen beroep opengesteld tegen de enkele beslissing tot het wijzigen van voorwaarden' (Hof Arnhem-Leeuwarden 25 juni 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:4991 (FJR 2021/38.6)). Zoals gezegd, concludeert het hof dat dit in deze zaak anders ligt nu de aanvulling van de bijzondere voorwaarden samenhangt met de verlenging van de voorwaardelijke beëindigde PIJ-maatregel, waartegen wel hoger beroep mogelijk is. Ook verwijst het hof naar de ambtshalve bevoegdheid van de rechter tot het stellen van voorwaarden (art. 6:6:32 lid 3 Sv), waaruit wordt afgeleid 'dat de wetgever heeft beoogd de rechter de vrijheid te geven de voorwaarden te stellen of te wijzigen in zaken die om andere redenen aan hem zijn voorgelegd'. Daarmee acht het hof de jeugdige in volle omvang ontvankelijk in het beroep.

3.2 Termijn voor vordering en beslissing tot verlenging

Vervolgens moest door het hof nog een andere kwestie aan de orde worden gesteld voordat een beslissing genomen kon worden, namelijk die van de ontvankelijkheid van de vordering. De rechtbank had gesteld dat het Openbaar Ministerie de vordering tot verlenging (één dag) te laat had ingediend, waarbij was getoetst aan de termijn zoals genoemd in art. 6:6:11 lid 1 Sv, op grond waarvan een vordering tot verlenging van een TBS-maatregel uiterlijk één maand voor het einde daarvan kan worden ingediend.³⁰ Het hof ging hierin niet mee nu dit artikel in art. 6:6:32 lid 1 Sv niet van overeenkomstige toepassing wordt verklaard, en de termijn van de maatregel bovendien niet loopt als de maatregel voorwaardelijk geëindigd is. Het hof concludeert dat de wet weliswaar geen expliciete termijn geeft waarbinnen de vordering tot verlenging moet worden ingediend, maar dat art. 77ta lid 2 Sr bepaalt dat de maatregel van rechtswege eindigt na afloop van de termijn van voorwaardelijke beëindiging. Dit betekent dat een vordering tot verlenging ontvankelijk is indien deze wordt ingediend voor het einde van de lopende termijn van de voorwaardelijke beëindiging, zoals in deze zaak het geval was.

De beslissing van de rechtbank tot verlenging van de duur van de voorwaardelijke beëindiging werd echter wél na afloop van deze termijn gegeven. Het hof verwijst naar arresten van de Hoge Raad waaruit blijkt dat een beslissing tot verlenging van de proeftijd verbonden aan een voorwaardelijke straf alleen gedurende die proeftijd gegeven kan worden en concludeert dat het nu zelf de vraag moet beantwoorden of dit ook geldt in voorliggende zaak, 'waarin het gaat om een "proeftijd" die van rechtswege is

²⁹ Zie ook de tussenbeslissing in deze zaak: Hof Arnhem-Leeuwarden 25 juni 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:4991.

³⁰ Overigens had de rechtbank aan die termijnoverschrijding alsnog geen gevolgen verbonden, omdat op grond van art. 6:6:32 lid 1 Sv door de rechtbank ook ambtshalve kan worden overgegaan tot verlenging van de voorwaardelijke beëindiging van de PIJ-maatregel.

verbonden aan de tenuitvoerlegging van een maatregel.³¹ In de eindbeslissing wordt deze vraag door het hof uiteindelijk beantwoord.³² Het OM had hieromtrent gesteld dat sprake was van een lacune in de wet, en dat uit contacten met de afdeling wetgeving van het ministerie van Justitie en Veiligheid was gebleken dat het geen bewuste keuze van de wetgever was om in deze gevallen niet art. 6:6:11 lid 4 Sv van toepassing te verklaren. Deze lacune in de wet is – aldus het OM – onwenselijk omdat het daardoor niet goed mogelijk is een verlenging van de proeftijd te bewerkstelligen: vorderingen daartoe moeten dan lang voor het einde van de voorwaardelijke beëindiging worden ingediend. Het hof gaat opnieuw niet mee in het argument van de overeenkomstige toepassing van art. 6:6:11 Sv, met dezelfde redenering zoals hierboven beschreven. Hieraan wordt nog toegevoegd: ‘Ook anderszins acht het hof artikel 6:6:11 Sv niet van overeenkomstige toepassing op de verlenging van de termijn van de voorwaardelijke beëindiging van de maatregel. De wetsgeschiedenis noch de systematiek van de wet geeft hiervoor aanknopingspunten. Verlenging van die termijn wordt hierdoor weliswaar moeilijk, maar niet onmogelijk. Dat van overeenkomstige toepassing verklaren een wens is geweest van de wetgever die door een vergissing niet in de wettekst is opgenomen, wordt weersproken door het gegeven dat de wetgever sinds de inwerkingtreding van de regeling van voorwaardelijke beëindiging per 1 juli 2011 geen stappen heeft gezet om deze vermeende omissie te herstellen. Herstel daarvan valt buiten de rechtsvormende taak van de rechter. Hier is de wetgever aan zet. Gelet hierop dient doorslaggevende betekenis te worden toegekend aan de tekst van artikel 77ta, tweede lid, Sr, inhoudende dat de maatregel op de gegeven datum onvoorwaardelijk eindigt. Nadat een maatregel tot plaatsing in een inrichting voor jeugdigen onvoorwaardelijk is geëindigd, ontbreekt voor de rechter een grondslag voor verlenging van de termijn van de voorwaardelijke beëindiging. Dat dit ongewenste maatschappelijke consequenties kan hebben, is mede gelet op het stilzitten van de wetgever onvoldoende om een ruimere uitleg te geven aan de wet.’³³

De regeling van de voorwaardelijke beëindiging van de PIJ-maatregel is oorspronkelijk gebaseerd op de regeling van de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van een terbeschikkinggestelde.³⁴ Art. 77ta lid 3 Sr bepaalt dat de PIJ-maatregel een jaar na de voorwaardelijke beëindiging van rechtswege onvoorwaardelijk eindigt, nu een rechterlijk oordeel niet als noodzakelijk wordt gezien als deze voorwaardelijke beëindiging goed is verlopen.³⁵ Als de voorwaardelijke beëindiging minder voorspoedig

voorloopt, zoals in deze zaak, levert deze bepaling echter problemen op. De TBS-maatregel daarentegen loopt – ook als de verpleging voorwaardelijk is beëindigd – door, en blijft na een vordering tot verlenging op grond van art. 6:6:11 Sv van kracht zolang daarop niet onherroepelijk is beslist.

Overigens is door de wetgever sinds 2011 wel aandacht besteed aan de PIJ-maatregel, hoewel dat het probleem in deze zaak nog niet heeft opgelost. In de consultatieversie van de Invoeringswet USB werd een ‘wetstechnische stroomlijning’ van de PIJ-maatregel en de TBS-maatregel beoogd.³⁶ Daarbij werd voorgesteld dat de jeugdige aan wie de maatregel zou worden opgelegd, ter beschikking zou worden gesteld; hierbij zou een bevel tot plaatsing in een JJI kunnen worden gegeven, hetgeen zou resulteren in iets dat inhoudelijk gelijk zou zijn aan de bestaande PIJ-maatregel.³⁷ Deze plaatsing zou voorwaardelijk kunnen worden beëindigd voor de periode van verplichte nazorg, waarbij de terbeschikkingstelling zelf zou kunnen worden verlengd (het voorgestelde art. 77tb Sr). Voor de terbeschikkingstelling met bevel tot plaatsing in een JJI, opgelegd ter zake van een misdrijf gericht tegen of gevaar veroorzakend voor de onaanastbaarheid van het lichaam van een of meer personen, zou nog steeds gelden dat de totale duur van de maatregel niet langer dan zeven jaar zou mogen zijn (het voorgestelde art. 77ta lid 3 Sr).³⁸ In het destijds voorgestelde art. 6:6:32 Sv werd in lid 1 uitdrukkelijk bepaald dat op de vordering tot verlenging van de terbeschikkingstelling van de jeugdige, art. 6:6:11 Sv van overeenkomstige toepassing was. In de Memorie van Toelichting bij de Invoeringswet USB werd uiteindelijk medegedeeld dat dit voorstel, naar aanleiding van de adviezen die hieromtrent waren ontvangen, in een ander wetstraject geregeld zou gaan worden.³⁹ De nadere uitwerking hiervan moet dus nog worden afgewacht.

31 Hof Arnhem-Leeuwarden 25 juni 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:4991.

32 Hof Arnhem-Leeuwarden 30 juli 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:6049.

33 Hof Arnhem-Leeuwarden 30 juli 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:6049. In deze zaak wordt daarom de beslissing van de rechtbank vernietigd en de vordering tot verlenging van de termijn van de voorwaardelijke beëindiging van de maatregel alsnog afgewezen. Daarmee is de vordering tot wijziging van de voorwaarden niet meer aan de orde.

34 *Kamerstukken II 2008/09*, 31915, nr. 3, p. 25.

35 M.J.M. Verpalen, in: *T&C Strafrecht*, art. 77ta, aant. 4, Deventer: Wolters Kluwer 2018.

36 Memorie van Toelichting bij consultatieversie Invoeringswet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen, via Overheid.nl, p. 5-6.

37 Daarbij werd nog opgemerkt dat indien geen bevel tot plaatsing zou worden afgegeven, voorwaarden gesteld zouden worden aan de terbeschikking gestelde jeugdige die overeenkomen met de voorwaarden die kunnen worden opgelegd bij de huidige voorwaardelijk opgelegde PIJ-maatregel.

38 Consultatieversie Wetsvoorstel invoeringswet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen, via Overheid.nl.

39 *Kamerstukken II 2019/20*, 35311, nr. 3, p. 2.